

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

ЗА НАУКОВІ КАДРИ

Орган парткому, ректорату, комітету ЛКСМУ та профкому Одеського ордену Трудового Червоного Прапора державного університету ім. І. І. Мечникова

РІК ВИДАННЯ XXXVI

№ 26 (1009)

1 ЖОВТНЯ 1970 р.

Ціна 2 коп.

ГОЛОВНІ ЗАВДАННЯ

Першого жовтня студенти приступають до занять у новому навчальному році. Колектив університету, керований партійною організацією, вступає в навчальний рік, усвідомлюючи високу відповідальність, яку він несе перед партією і країною, вирішуючи важливе завдання підготовки висококваліфікованих кадрів радянських спеціалістів.

Немає сумніву в тому, що новий навчальний рік, 106-й в нашому університеті, проходить під лозунгом підготовки до XXIV з'їзду партії, а потім — під лозунгом перетворення в життя його рішень. З'їзди партії — важлива подія в житті радянського народу. XXIV з'їзд КПРС підіє підсумки боротьби і перемог радянського народу за п'ятирічку і накреслить нові перспективи розвитку народного господарства, науки, культури.

Майбутня п'ятирічка — це новий етап в нашому комуністичному будівництві. Пленуми ЦК нашої партії звернули увагу на вирішення ряду важливих питань розвитку радянської економіки. По суті, п'ятирічка стане новим кроком вперед всього нашого суспільства по шляху побудови комунізму.

Величезні завдання стоять в галузі виховання, подальшого удосконалення політико-виховної роботи. Все це вимагає від кожного колективу енергійних дій, вироблення програми підготовки до такої важливої політичної події, як XXIV з'їзд КПРС. Наш університетський колектив вже розпочав цю роботу. Нещодавно партійні збори прийняли звернення до всіх науковців міста із закликком активізувати агітаційно-масову роботу в період підготовки до XXIV з'їзду КПРС. Партком і ректорат затвердили заходи по підготовці до з'їзду. Розпочато роботу на факультетах і кафедрах, що присвячена виробленню таких заходів. Але все це — тільки початок великої і відповідальної роботи, яку нам слід провадити протягом майбутніх навчальних років.

Ключовим питанням, яке повинно обговорюватись і вирішуватись на кафедрах, факультетах, у всій партійній організації, повинно бути питання про підготовку і виховання кадрів. Партійна преса справедливо критикувала університет за недооцінку навчальної роботи в минулому. В статті га-

О. БОГАТСЬКИЙ, ректор університету, професор

зети «Правда» «Издержки доверчивости» вказувалося, що одним з головних недоліків в роботі колишнього ректора професора О. Юрженка, а також одним з головних наслідків тієї неробочої обстановки, яка створювалась колишнім ректором в університеті, було зниження успішності, послаблення уваги до учбового процесу. Це справді так.

Не може і не повинна займатися проблемою виховання і навчання яка-небудь одна служба в університеті, наприклад, учбова частина. Коли ця служба говорить одне, а всі останні — інше, учбова робота не зможе нормально розвиватись. Ось чому ми зовсім ясно і недвозначно підкреслимо, що учбова, чи навіть ширше — учбово-виховна робота в університеті — це головна робота. Саме по ній ми будемо в подальшому визначати компетентність і зрілість кафедр, факультетів, комсомольських організацій, студентських колективів. Така чітка позиція нового керівництва університету, його ректорату і парткому. Ця позиція була ясно викладена на ряді зборів, рад, партійних активів і, як нам здається, колектив зрозумів її правильно.

Нинішній навчальний рік проходив під знаком усунення недооцінки учбової роботи. Перші результати цієї роботи радують. Поліпшились результати зимової сесії (успішність її складає 91,1 процента, а літньої — 92 проценти). Минулого року ці показники склали відповідно 87 і 82 проценти. Це, безсумнівно, успіх, але радіти ще рано. Коли в 1970/1971 навчальному році будуть такі (чи ще кращі) результати, можна буде сказати, що тенденція до зниження успішності, що мала місце в університеті майже протягом семи років, подолана.

Отже, нашим головним завданням зараз є увага до навчального процесу. Потрібно і в подальшому удосконалювати навчальний процес, поліпшувати його матеріальну базу. При цьому — менше треба хвалитися, слід бути обережнішими в оцінці зробленого.

Ми не випадково вказали вище, що навчальна робота нерозривно зв'язана з виховною. «Вчити, зна-

чить, виховувати», — цей заголовок передової статті газети «Правда» дуже правильно оцінює суть справи. Втім, у нас багато недоліків у справі виховання. 27 вересня в газеті «Знамя коммунизма» була надрукована стаття про ганебне ставлення ряду випускників університету до виконання свого елементарного обов'язку — поїздки на роботу за призначенням. Нещодавно ми зіткнулись з нечуваним порушенням виховних норм на фізичному факультеті. Все це — результат недостатньої виховної роботи.

Недооцінка учбової роботи призвела і до недооцінки виховної. Розмови, що декани і завідуючі кафедрами повинні займатись лише загальними «проблемними» питаннями, а робота зі студентами, справа заступників деканів, доцентів і асистентів були широко розповсюджені в університеті. І хоча з трибуни засідань і зборів так не говорилося, все ж така точка зору викладалась в «довірливому», «особистому» порядку — шкода від цього чимала.

Партійний комітет і ректорат чітко дотримуються того, що почесні посади нам не потрібні. Нам не потрібно, щоб у нас були декани, які були б фігурами для представництва, не потрібне і подібне ставлення до будь-якої іншої посади в університеті. На честь нашої парторганізації треба сказати, що згадані погляди неодноразово отримували у нас найрізкішу відсіч. Але вони мусять бути повністю викоринені.

Справа честі кожного професора і доцента, асистента і лаборанта, аспіранта і будь-якого іншого співробітника університету — проводити виховну роботу. Ідучи назустріч XXIV з'їзду КПРС, ми повинні її докорінно поліпшити.

Введення спеціальних годин для політінформації на курсах і в групах, а також посад заступників комендантів гуртожитків по політичній частині, активізація агітпропроботи комсомольської організації — це важливі заходи, які повинні бути максимально використані для вирішення питань виховання.

В період складного випробування — боротьби з спалахом холери, наш колектив виявив себе організованим: сотні людей активно включились в комплекс заходів, що проводились, працювали в

(Продовження на 2-й стор.)

ДОШКА ПОШАНИ

Рішенням парткому, ректорату, профкому та комітету ЛКСМУ на Дошку пошани газети «За наукові кадри» заносяться:

ЧАБАНОВА Любов, студентка філологічного факультету, яка щоденно перевиконувала денні норми виробітку, працюючи на ланах Іванівського району.

ДОЙКОВА Валентина, студентка філологічного факультету. Сумлінно ставлячись до роботи, вона завжди виконувала і перевиконувала денні завдання.

ВЕРШИБАЛОВА Ада, студентка філологічного факультету. Збираючи виноград на колгоспних ланах, вона перевиконувала денну норму.

ЛИЩЕНКО Микола, студент хімічного факультету. Працюючи на збиранні буряка, він щоденно перевиконував денну норму виробітку.

СОРОЧИНСЬКА Таїса, студентка хімічного факультету. Щоденно перевиконувала денне завдання, сумлінно ставилася до роботи.

ЛУПОВА Світлана, студентка хімічного факультету, яка особливо відзначалася на сільськогосподарських роботах старанністю і вправністю.

ЛЮЛЬКО Володимир, **СТРАТУЛАТ Володимир** та **ГАДУН Віктор**, студенти юридичного факультету, які посіяли понад 630 га озимини, закультивували понад 150 га орної землі, понад 30 га зорали, чим надали велику допомогу колгоспові.

ІВАНЕЦЬ Люба та **КУЖИЛЬНА Віра**, студентки факультету романо-германської філології. Дівчата завжди були попереду, показували приклад в роботі, багато перевиконуючи норми виробітку.

МАЦКЕВИЧ Микола та **СТОЛБУНЕНКО Микола**, студенти історичного факультету. Вони, працюючи вантажниками, сумлінно ставились до виконуваної роботи.

Хроніка університетського життя

Відбулися перевибори деканів хімічного та філологічного факультетів. Деканами одноставно обрано: хімічного факультету — доцента **Н. Л. Оленович**, філологічного — доктора філологічних наук **І. М. Дуза**.

Відбулися чергові перевибори декана юридичного факультету. Деканом одноголосно обрано професора **В. П. Колмакова**.

Згідно наказу Міністра вищої та середньої спеціальної освіти УРСР студентів п'ятого курсу фізичного факультету **О. Федчуку** призначено іменну стипендію імені **В. І. Леніна**.

Відбулося засідання бюро партійної організації адміністративно-господарчої частини. Затверджено пропагандистів гуртків системи політичної освіти та заслухано звіт секретаря бюро комсомольської організації АГЧ **Наталії Жигунівської** про роботу організації в питаннях трудової активності юнаків та дівчат.

Група наукових співробітників університету виїхала до м. Ленінграда на XI з'їзд фізіологів. У складі делегації доценти **П. І. Венержановський**, **Л. Д. Рябова**, ст. лаборант кафедри фізіології людини та тварин **Л. І. Драчук**, **В. М. Малаховська**.

ЗА ЧЕСТЬ ФАКУЛЬТЕТУ

Університетське життя для нас розпочалося з трудових буднів. Ми активно включились в роботу по будівництву об'єктів університету. Нами підготовлена до зими водна станція в селі Григорівці, збудовані плоти для науково-дослідних робіт.

Саме в ці перші трудові дні в курсу юридичного факультету.

нас склався міцний студентський колектив. Сподіваємося, що під час навчання будемо берегти і примножувати студентську дружбу, у навчанні, так само як і у праці, боротимемося за честь факультету.

О. ПОЯРКОВ, студент першого курсу юридичного факультету.

ЧЕРГОВЕ ЗАНЯТТЯ

школи молодого комуніста відбудеться 8 жовтня, в четвер, о 16-й годині в Ленінській аудиторії. Тема заняття: «Статут КПСС про

права і обов'язки комуністів. Відповідальність комуністів за доручену справу». Заняття проводитиме доцент **Є. В. Гороховська**.

НАГОРОДА ЗОБОВ'ЯЗУЄ

За підсумками всесоюзного змагання народний університет правових знань при юридичному факультеті нашого університету нагороджений дипломом «Кращий народний університет» і грошовою премією в розмірі 400 карбованців.

Своїми успіхами народний університет зобов'язаний перш за все дружньому викладацькому колективу юридичного факультету і ряду кафедр держуніверситету (наукового комунізму, психології та ін.).

Активно працюють в народному університеті практичні працівники органів прокуратури, суду, міліції. За час свого існування народний

університет випустив понад 2200 слухачів з числа найбільш активних командирів добровільних народних дружин, голів товариських судів і народних засідателів міст.

В жовтні 1970 року в народному університеті розпочинається новий навчальний рік. Підготовлено розклади занять, затверджено викладацький склад.

Нагорода зобов'язує. І ми повинні відповісти на неї новими успіхами в підготовці слухачів.

М. ЄЛЬЧАНІНОВ, керівник народного університету правових знань.

ГОЛОВНІ ЗАВДАННЯ

колгоспах і радгоспах Біляївсько-го та Іванівського районів. Це говорить про те, що в більшості наші студенти і співробітники — свідомі люди. Але ще непримиреннішою повинна бути боротьба з педолами, дрібнобуржуазною розхристаністю, егоїзмом і себелюбством окремих осіб.

Ми непогано провели набір до університету. В наші лави влилось майже 1800 нових студентів, в тому числі на денне відділення — 833. Серед них 65,8 процента складають діти робітників і колгоспників, чи робітники і колгоспники. З 1 грудня в університеті відкривається підготовче відділення з планом прийому 100 осіб. До нас прибули 84 студенти з НДР, ДРВ, Нігерії, Танзанії і Руанди. Таким чином, колектив університету поповнився новим великим загonom. Ми вважаємо за необхідне звернути увагу всіх факультетів на посилення виховної роботи з першим курсом. Треба розповісти нашим новим колегам про історію університету, про його сьогоднішній день і перспективи розвитку. З перших же днів треба скерувати їх на напружену працю.

Другим важливим завданням, яке стоїть перед нами в новому навчальному році, є удосконалення наукової роботи. У нас є непогані досягнення в цій галузі, що є результатом зусиль колективу вчених-дослідників. Але багато що

нас турбує і вимагає критичного ставлення.

У нову п'ятирічку можна йти, корінним чином оцінивши ставлення до результатів досліджень. У нас до цього часу мало уваги зверталось на економічну ефективність наукових досліджень, на впровадження їх результатів в промисловість. За минуле десятиріччя впроваджено досить таки мало робіт. У більшості випадків робота лабораторій і кафедр до впровадження не доводиться. Тільки в 1970 році вдалось подолати мільйонний бар'єр госпдоговірної тематики (обсяг 1970 р. 1 млн. 200 тисяч карбованців). Все це дуже скромні результати.

Идучи назустріч XXIV з'їзду КПРС, потрібно рішуче переглянути ставлення до цієї важливої сторони науково-дослідної роботи. Економічна ефективність — зростання госпдоговірної тематики — це основні питання наукової роботи, і ми повинні їх вирішити. Реально, щоб обсяг госпдоговірних робіт був 2—3 млн. карбованців, щоб не 8—10, а 35—37 кафедр університету мали госпдоговори. Це життєвоважливі питання університетського розвитку, і ми повинні їх вирішити.

Дуже важливо також посилити зв'язок кафедр університету з середньою школою. Допомога школі в удосконаленні учбового проце-

су — один з почесних обов'язків університету. Втім, у нас ще мало робиться в цьому напрямку, і ця робота чітко не спланована. Треба зрозуміти, що це також одна з форм впровадження результатів наукової і науково-методичної діяльності в практику.

Дуже багато проблем і в господарському житті. Не секрет, що наша господарча частина має багато недоліків, причому одним з них є неорганізованість, а часто і некомпетентність. Новому проректору по госпчастині тов. М. М. Короліу вдалось вже виправити ряд найбільш істотних недоліків в організаційній структурі госпчастини, але роботи ще багато. Завдання, що стоять перед нами в цій ділянці університетського життя, дуже великі: завершення будівництва корпусу гуманітарних факультетів (1972—1973 рр.), будівництво гуртожитку № 6 (1972 р.), надбудова корпусу біологічного та геолого-географічного факультетів, реконструкція ряду аудиторій і корпусів, поточний ремонт і т. д. Складання господарського плану на нове п'ятиріччя — важливе і відповідальне завдання нашої госпчастини.

Вступаючи в новий навчальний рік, рік XXIV з'їзду КПРС, готуючись до цієї знаменної події, ми бачимо, що перед університетським колективом стоїть дуже багато

важливих і істотних завдань. Вирішити їх можна при умові згуртованості колективу вузу навколо партійної організації, широко розгортаючи принципову критику і самокритику, удосконалюючи ленінські норми життя. Істотним недоліком в роботі колишнього ректора було те, що в університеті створювалась атмосфера недовір'я, умови для вирішення питань на непринциповій основі. Мали місце показуха і театральність, які приховували ганебні факти та недоліки.

Недостатньо винести правильне рішення і покарати колишнього ректора за все це. Треба створити таку атмосферу, коли подібні факти не зможуть більше мати місця навіть в зародковій формі. Ряд заходів з цією метою вжито. Партком і ректорат намагаються інформувати всіх членів колективу про прийняті рішення, про хід їх вироблення; вирішено ряд проблем, що хвилювали факультети (впорядкування рад факультетів і ради університету, одногоспосні вибори деканів на юридичному, хімічному і філологічному факультетах); ректорат зробив певні кроки для вирішення квартирного питання (в цьому році одержано і передано в чергу 5 держбюджетних і 25 кооперативних квартир), вживається і ряд інших заходів.

Але це — тільки початок. Ми

розуміємо, що інерцію важко подолати відразу. Необхідна злагожена робота парткому, ректорату, партійних бюро факультетів, аби принциповий партійний стиль став нормою нашого життя в університеті. При цьому дуже важливо ясно розуміти, що однією з умов нашого руху вперед і згуртування колективу є рішуче подолання місцевих тенденцій, намагань поставити свої інтереси (чи своєї кафедри, факультету) вище загальних. Місцеві інтереси неминує можуть стикатися з загальноуніверситетськими, у всякому разі — це можливо. Але мудрість і принциповість кожного працівника повинні полягати саме в тому, щоб зрозуміти загальні інтереси, бути вище місцевих чи, тим більше, особистих інтересів.

Згуртованість університетського колективу на принциповій основі — важлива умова успіху у всіх наших починаннях. Партійна організація університету — це велика й досвідчена організація. Вона виявила себе принциповою у вирішенні складних питань університетського життя. Це запорука того, щоб успішно вирішити завдання згуртованості колективу.

Идучи назустріч XXIV з'їзду КПРС кожен співробітник і студент повинні усвідомлювати, що від його роботи і успіхів залежить робота і успіх університету. Домогтися корінного поліпшення нашої роботи — почесне завдання кожного члена університетського колективу.

ДОБРИЙ ПОЧИН

Щойно пролунало звернення вчених нашого університету до всіх вчених Одеси із закликом посилити агітаційно-пропагандистську роботу в передз'їздовський період.

Філологічний факультет у неділю, 27 вересня, провів День філолога в Біляївському районі.

На зустріч з вченими факультету з усіх сіл Біляївського району приїхали вчителі мови та літератури. Серед них близько 80 процентів — випускники нашого університету. Радісно було зустрітись зі своїми педагогами-наставниками вчителям, почути про нове в літературознавстві і мовознавстві, поділитися своїми успіхами і труднощами в роботі... Не менш приємною була ця зустріч і для вчених.

Декан факультету, доктор філологічних наук І. М. Дузь, відкриваючи зустріч, розповів численним слухачам про наукові проблеми, над якими працює колектив учених-філологів, про цілеспрямованість в наданні науково-методичної допомоги школі. З неослабною увагою слухали вчителі доповіді І. М. Дузя «В. І. Ленін і питання літератури».

Завідувач кафедри російської мови Н. І. Букатевиц розповів вчителям про словотвір у сучасній російській мові. В доповіді були дані конкретні рекомендації, як застосовувати нові досягнення мовознавчої науки в шкільній практиці.

У зв'язку з 75-річним ювілеєм С. Єсеніна, що наближається, доцент кафедри російської літератури Л. М. Чепурнова прочитала лекцію про поета, зулившись на новинках в літературознавстві про С. Єсеніна, на методиці вивчення його творчості в школі, на процесі підготовки і проведення літературних вечорів.

Викладачі української мови і літератури також прослухали ряд доповідей. Доцент кафедри української літератури Є. М. Прісовський розповів слухачам про сучасну українську літературу, про підготовку письменників до зустрічі XXIV з'їзду партії. Особливу увагу він приділив питанням поетичної творчості.

Питанням історії української літературної мови присвятив свій виступ доцент кафедри української мови А. А. Москаленко. Він зупинився на термінологічних труднощах і поняттях, з якими доводиться стикатися шкільним вчителям.

Доцент тієї ж кафедри В. П. Дроздовський в своїй доповіді «Мова художнього твору» на матеріалах прози М. Коцюбинського проілюстрував, в якому напрямку повинен працювати вчитель, як аналіз стилістичних мовних засобів допомагає розкрити ідейно-тематичний зміст художньої літератури.

П. Т. Маркушевський, доцент кафедри української літератури, зупинився на значенні усного поетичного слова в житті народу, його ратних і трудових ділах. Особливу увагу в його доповіді було приділено питанню ролі вчителя і керованого ним фольклорного гуртка в справі збирання та вивчення народної словесності села і району. Наведені доповідачем приклади фольклорних творів, нещодавно ним записані, свідчать про непочатий край роботи вчителя в цій галузі.

На завершення зустрічі, на прохання присутніх, професор універ-

ситету І. М. Дузь виступив з лекцією про відомого українського гумориста Остапа Вишню. Він не тільки розповів про своєрідність таланта письменника, але й майстерно прочитав яскраві гуморески Остапа Вишні, чим особливо зацікавилися задоволені присутні в залі.

16.00. Робота закінчена. Але люди не розходяться. Бесідуєть з вченими. Бесіди ці найрізноманітніші. Про нелегку працю сільського вчителя розповіла завідувача райвно П. Г. Конуп. Поділились своїми планами на майбутнє працівники шкіл Г. Н. Козленко, Т. К. Кувиннова, Г. І. Гаудис, В. О. Гончаренко, М. Г. Діордіца, В. І. Джумига та ін.

Активну участь в зустрічі вчених університету і вчителів району взяв директор Одеського обласного інституту підвищення кваліфікації вчителів Г. М. Куйовда. Було висловлено побажання організувати подібні зустрічі в сільських школах Біляївського району, а також практикувати зустрічі кращих вчителів району з викладацьким і студентським колективом факультету в м. Одесі, в університетських аудиторіях.

Візна група редколегії газети «За наукові кадри»

ЦІКАВІ ДОПОВІДІ

За двадцять днів вересня, використовуючи час, вільний від лекцій, колектив кафедри зарубіжної літератури провів ряд засідань, присвячених науковим і методичним питанням.

Було заслухано доповіді про виконання планових наукових тем, роботи аспірантів, обговорювалися нові наукові праці з зарубіжної літератури. Серед наукових доповідей — «Фільдінг і театр його часу» (доцент М. Г. Соколянський), «Тема мистецтва в ранній творчості Г. Манна» (доцент О. Б. Дорман), «Класицизм і романтизм в болгарській драматургії та образотворчому мистецтві 60—70-х років XIX ст.» (доцент Б. О. Шайкевич). Роботу, зв'язану з дисертацією, підготовлену до друку на тему «Масові народні сцени і їх функція в романі А. Ірасека «Ф. Л. Век» — доповідь аспірант В. Г. Зінченко.

З доповіддю про структуралізм у літературознавстві виступив доцент М. Г. Соколянський. Це повідомлення викликало жваве обговорення.

Обговорено виданий у видавництві АН СРСР збірник проблемних статей з літератури XVIII століття — «Проблеми освіти у світовій літературі».

С. БАРДА.

Натхнення

Людині потрібна впевненість... Впевненість, що праця, яку робиш, — справді корисна мета, яку обрав для досягнення, — цілком необхідна.

Ось чому, коли зустрічаєшся з людиною, яка має мету в житті, завжди зацікавлюєшся нею. Справді, як обирається та єдина, на все життя професія, стверджується хист?

Розмовляючи з Танею Білокінь, я поступово аналізував її риси характеру, що надавали цій дівчині завзяття, закоханості в справу, яку вона обрала.

Заняття в 116-й школі... Золота нагорода. Вступ до університету — ось етапи біографії цієї дівчини.

І ще — справжнє натхнення! Тільки завзятий може подолати і труднощі, і невдачі, а скільки їх було...

Зараз усе позаду. Нині Таня збирає матеріал до дипломної роботи. Тема: «Іван Грозний. Опричнина». На книжкових полицях — книги, реферати, зошити, конспекти...

Розмова зайшла про курс (завважу, що група, де вчиться Т. Білокінь, — краца в місті).

— Дуже згуртовані хлопці та дівчата, — сказала Таня. — Аж не віриться, що через декілька місяців не будемо разом. Але поперед — праця.

Цікавлось, як Таня розподіляє свій час, довідаюсь, що вона серйозно займається театром. І скрізь встигає, бо не розгублюється у дрібницях, вмє відшукати у роботі головне.

І. РОЗОВ.

Важливий висновок

Позаду вступні іспити, хвилювання, тривоги. Ми — студенти. Ми — це студенти російського відділення філологічного факультету. Дуже дружні всі. Це я побачила під час роботи на впорядкуванні території тепер уже нашого університету. Без втоми працювали Л. Дурманова, М. Маслово, Н. Качкіна, Л. Ільїнова, Н. Антонова та інші.

Гадаю, що ці дівчата, як і увесь курс, будуть з таким же завзят-

тям вчитися, з яким і працювали. Такий висновок для мене дуже важливий, бо мене обрали старостою курсу. Тепер я відповідатиму не лише за себе, а й за весь курс. Попереду — важкий і радісний шлях до знань.

Л. ДРАПІНА, студентка першого курсу філологічного факультету.

ВЧИТЬСЯ, ВЧИТЬСЯ, ВЧИТЬСЯ...

Піввіку тому пролунали ці слова — у важкому для нашої країни двадцятому році... На молоді республіку напала польська білогвардійщина, підняв голову «чорний барон» Врангель. Пролетарі Петрограда і Москви, селяни Смоленщини і Полтавщини відірвались від мирної праці і взяли в руки зброю.

І ось в цей складний час зібрались у Москві комсомольці на III Всеросійський з'їзд Російської Комуністичної Спілки Молоді. Приїхали делегати фабричних і заводських, нечисленних тоді сільських осередків, представники армії і флоту. Зібрались, збентежені становищем в країні, обдірані і напівголодні.

З нетерпінням чекали виступу В. І. Леніна, сподівались від нього почути слова, які б визначили шлях дальшої боротьби з ворогом.

В. І. Ленін виступив перед комсомольцями-делегатами з'їзду і вголосив історичну промову «Завдання спллок молоді», яка стала програмою діяльності РКСМ.

«...Завдання полягає в тому, щоб вчитися», — сказав В. І. Ленін.

І ці слова — найпотрібніші, найнеобхідніші молоді в той час спочатку здивували делегатів. Чи до навчання зараз? — думав багато хто.

В тому і виявилась геніальна прозорливість Володимира Ілліча Леніна, що він думав про майбутнє, бачив в цих молодих людях в постолах і в обмотках, в зіпунях і солдатських шинелях те покоління, якому належало будувати і побудувати комуністичне суспільство. «Чому вчитися і як вчитися?». І вождь просто і дохідливо пояснив комсомольцям, що «виховання і освіта нових поколінь, які створюватимуть комуністичне суспільство, не можуть бути старими». І тут В. І. Ленін повторює свою відому тезу про використання комуністами всього корисного і необхідного, «тієї суми знань, організації і установ, при тому

Виступ В. І. Леніна на III з'їзді комсомолу.

запасі людських сил і засобів, які лишилися нам від старого суспільства». І тут же вказує на необхідність корінного перетворення справи вчення, організації і виховання молоді.

Закликаючи «вчитися комунізму», В. І. Ленін у всеозброєній діалектиці, з позицій справжнього марксиста пояснює, що це значить.

Він застерігає молодь від догматизму і начотництва, від односторонньої постановки питання «вчитися комунізму» шляхом засвоєння тієї суми знань, яка викладена в комуністичних підручниках, брошурах і працях. Зв'язок теорії з «повсякденною і всебічною роботою», — ось що необхідно тепер. «Ще більш небезпечним було б, якби ми почали засвоювати тільки комуністичні лозунги», — говорив В. І. Ленін.

Погоджуючись з критиками старої школи, В. І. Ленін підкреслював, що з неї необхідно взяти те, «що нам потрібне для того, щоб добитися справжньої комуністичної освіти», бо не можна стати комуністом, «не засвоївши того, що нагромаджене людським знанням,

«не засвоївши собі тієї суми знань, наслідком яких є сам комунізм».

В. І. Ленін багато писав про К. Маркса і марксизм. Але ніде, здається, не викладав він вчення Маркса так яскраво, коротко і так доступно, як у своїй промові на III з'їзді РКСМ.

Торкнувся Ілліч і питання про пролетарську культуру, якій завжди приділяв велику увагу. Він знову підкреслював, що пролетарська культура «не є культура, що вискочила невідомо звідки. Пролетарська культура повинна стати закономірним розвитком тих запасів знань, які людство виробило під гнітом капіталістичного суспільства, поміщицького суспільства, чиновницького суспільства».

Докладно зупинився В. І. Ленін і на питаннях комуністичної моралі, наголосує на необхідності дисципліни, організованості, ініціативи молоді.

Основними в промові вождя можна вважати слова: «Комуністом стати можна тільки тоді, коли збагатиш свою пам'ять знаннями всіх тих багатств, які виробило людство».

А. ТУЛІН.

ПОЧУТТЯ ОBOB'ЯЗКУ

Чи думала Світлана, що колись їй доведеться вести боротьбу з таким підступним ворогом, як холерний вібрион Ель-Тор. Взагалі, світ мікробів її полонив давно. Але яких?! — Корисних, які використовуються людьми в харчовій, технологічній, сільськогосподарській та інших галузях народного господарства. Саме це захоплення і привело її на кафедру мікробіології і вірусології університету.

Тут пройшла вона шлях лаборанта, а потім студентки біологічного факультету і, нарешті, вже з 1970 року, маючи диплом про закінчену вищу освіту, знову — лаборант кафедри.

Але раптом над нашим містом нависла небезпека — занесений вібрион викликав ряд захворювань.

З цією метою в місті терміново було організовано ряд спеціальних лабораторій, у зв'язку з чим виникла гостра потреба в мікробіологах. Наслідуючи свої кращі традиції, поспішив надати в цьому відношенні допомогу і наш університет, який направив для роботи в лабораторії групу мікробіологів, а також лаборантів-біологів. В групі лаборантів-біологів виявилась і Світлана Савченко. Без всяких коливань сприйняла вона пропозицію взяти участь у важливій роботі. Єдине, що її турбувало — чи зможе надати потрібну

допомогу медикам, адже ніколи з патогенними мікробами вона не стикалася.

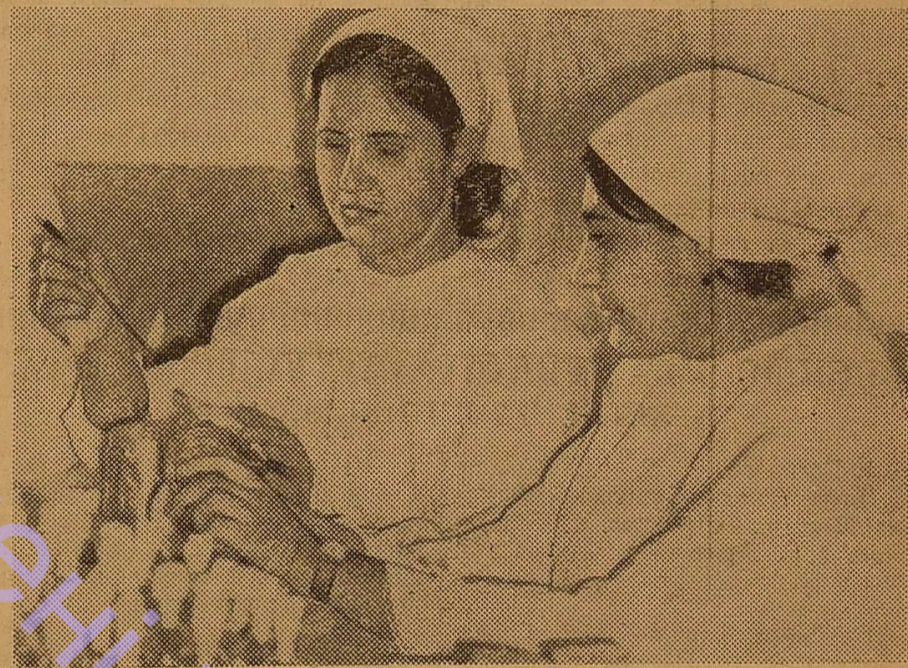
Робота з особливо небезпечними мікробами вимагає спеціальної техніки. Але велике значення має і висока свідомість працівників лабораторії. Адже найменша неточність, промах можуть призвести не тільки до помилкової відповіді, затримки її, але й створюють загрозу поширення інфекції.

Однак, все ці побоювання виявились даремними. Світлана не тільки виявила на роботі високе розуміння почуття обов'язку, але й відмінні знання з мікробіології і практичні навички, одержані на кафедрі. Це дало змогу їй швидко оволодіти спеціальними методами дослідження.

При величезному масштабі роботи вона, крім того, виявила і великі організаторські здібності, адже їй доводилося оперативво вирішувати назрілі питання.

Скромний труд Світлани відіграв свою роль в боротьбі з підступним Ель-Тором. А наш університет, колектив біологічного факультету, кафедра мікробіології і вірусології можуть пишатися своїм молодим випускником Світланою Миколаївною Савченко.

Д. ЩАСТНИЙ, професор кафедри мікробіології і вірусології.

Світлана Савченко (зліва) у спецлабораторії.

ПО ЛЕНІНСЬКИХ МІСЦЯХ

Казань... Старовинне волзьке місто... За короткий час воно стало близьким студентам всіх куточків України. Його довгі, стрімкі вулиці, своєрідні архітектурні ансамблі та площі, чарівні, в зелені та сонці сквери так чудово сполучаються зі старою частиною колишньої кріпості, що сприймалися нами як єдине, прекрасно скомпоноване в національному татарському стилі, ціле. Казань — місто цікавих наукових та літературних традицій, великий промисловий центр, столиця Татарської автономної республіки. Історичний факт — Жовтень переміг тут раніше ніж у Москві, на другий день після перемоги у Петрограді.

Численних туристів Казані приваблює її багата історія, пам'ятники архітектури та культури, музеї. Та є кілька місць, в яких різні екскурсійні маршрути перетинаються, і екскурсоводи починають розмову про визначну сторінку історії міста — роки перебування тут Володимира Ілліча Леніна.

Сюди приїздить Володя Ульянов з наміром вступити до Казанського (Закінчення. Поч. у № 24).

го університету. Його вабив юридичний факультет — тут ширше ніж будь-де викладались суспільні науки.

Та перш ніж довідатися про початки нового життєвого шляху Ульянова-Леніна, нам хочеться пізнати місця, де бував він, де провів вільний час в колі близьких йому людей — рідних, друзів-однодумців.

Автобус провозить нас повз будинок, де містився шаховий клуб, повз Казанський міський театр, в якому неодноразово бував Володя, до будинків на Ново-Комісар'ятської вулиці (нині вулиця Комлева), на Першій горі (нині вулиця Ульянович), зупиняється біля Будинку-музею В. І. Леніна.

Знову вражає простота і невибагливість. Володимир Ілліч займав одну з двох кухонь на першому поверсі, що була зручною для занять і мала окремих вихід: повертаючись пізно ввечері Володя не хотів нікого турбувати. Простий робочий стіл з газовою лампою, скляна чорнильниця — пам'ять про дідуса А. Д. Бланка, поруч розгорнутий «Капітал» Маркса, що його саме в Казані В. І. Ленін

почав ґрунтовно і систематично вивчати.

На другому поверсі — кімната молодших дітей, їдальня. У цій великій, світлій кімнаті найкраще уявляеш всю сім'ю Ульяновичів: тут грались діти, дорослі читали, розмовляли, мелодії пісень та романсів наповнювали її — часто вечорами за рояль сідала Марія Олександрівна.

З особливим хвилюванням підходили ми до головної будівлі Казанського ордена Трудового Червоного Прапора державного університету імені Ульянова-Леніна. Запам'ятався пам'ятник Ульянову-студенту скульптура В. Цигала в сквері напроти корпусу. На невисокому постаменті фігура юнака з книгою в руці. Впевнений, стриманий, він трохи подався вперед. Бадьорість і віра читається на його обличчі.

Заходимо до приміщення університету. З холлу першого поверху коридори розбігаються до найвіддаленіших аудиторій, ми ж підіймаємось на другий. Там, у колишній аудиторії юридичного факультету, де сімнадцятирічний Володимир Ульянов слухав лекції, від-

крито кімнату-музей Ілліча. Стоять студентські парти, дубові шафи з книгами того часу, збереглися газові світильники. Поруч — експозиція меморіальної кімнати, що знайомить з казанським періодом життя і діяльності вождя. В ній цікаво все — рідкісні документи, фотознімки, свідчення активної участі Ульянова в нелегальному Сибірсько-Самарському земляцтві. Це великі докази того, що в своїх роздумах і пошуках Ілліч не був самотнім, разом з ним були друзі — і під час сходки незадоволених існуючими порядками студентів, і пізніше, після повернення з вислання в Кокушкіно.

З інтересом знайомились ми з рядками документів про підтвердження членства Володимира Ілліча в одному з марксистських гуртків, організованих М. Є. Федосеевим. Це нелегальні видання творів Маркса та Енгельса, їх рукописні переклади, свідчення допомоги політичним в'язням. З них ми дізнались, що саме тут, в Казані, майбутній вождь соціалістичної революції стає переконаним марксистом, пристрасним пропагандистом ідей наукового комунізму.

Через два дні перебування в Казані маршрут нашої екскурсії ліг

на Москву. Ось і вона — столиця нашої Батьківщини. Всією численністю стали перед нами місця виступів вождя перед молоддю, робітниками, червоноармійцями — ми ще раз відчули, що характерною особливістю діяльності Володимира Ілліча був його тісний зв'язок з широкими народними масами. Багато розповіли вулиці та площі Кремля. Тут В. І. Ленін працював, приймав парадні випускників Кремлівської кулеметної школи, брав участь у суботнику.

Гостинно зустрів нас Ленінград — колись Жовтневої революції. Численні, змістовні екскурсії дали змогу відчувати ту обстановку, що оточувала Ілліча в дні великих соціальних звершень. Тут місця роботи і виступів вождя, звідси він керував збройним повстанням, тут приймалися перші декрети молоді країни Рад... У всій повноті та багатогранності повстав перед нами живий В. І. Ленін, його велич і безсмертя.

Екскурсію завершено, набуто нових знань і вражень — вона не зітреється в пам'яті. Запам'ятається вона ще й тому, що стала розвідкою, поштовхом до ще глибшого, ґрунтовнішого вивчення життя і діяльності Ілліча, його немирної спадщини.

Лариса ДУЗЬ.

СЛОВО ПРО ПОЕТА

Сергій Єсенін... Це «орган, створений природою винятково для поезії, для вираження невичерпного «смутку полів», любові до всього живого в світі і милосердя, яке — більше всього іншого заслужено людиною» (М. Горький). Великим поетом сучасності назвав його Л. Леонов.

Справді, в самотній ліричній поезії Єсеніна новим поколінням ХХ століття відкриваються незвідані глибини прекрасного, чіткіше усвідомлюється художній вклад поета в духовне життя.

До вершин поезії Єсенін піднявся з глибин народного життя. Сільський хлопець, виходець з села Костянтинівка, Рязанської губернії став поетичним серцем Росії. Він оспівав Росію, неосягає її полів і лісів, синеву її рік, красоти і багатство душі народу. Крилатими стали рядки його ранніх віршів: «Если крикнет рать святая: «Кинь ты Русь, живи в раю!» Я скажу: «Не надо рая, дайте Родину мою!».

С. Єсенін прожив всього 30 років. А його творчий шлях вклався в півтора десятиріччя. Він відобразив істотні сторони життя російського селянина напередодні Великого Жовтня і в перші роки Радянської влади. Він разом з народом пройшов шлях від Росії патріархальної, відсталого, яка відходила в минуле, до Росії соціалістичної, освітленої ленінськими ідеями. Поет вітав Великий Жовтень і без коливань став на бік соціалізму. Нелегко осягала гли-

бина нового, мучили роздуми, не зразу він зрозумів, «куда несет нас рок событий». Сум в ряді його віршів відбивав складність і протиріччя періоду воєнного комунізму та періоду непу. Це створило і трагічний настрій душі ліричного героя, та й самого поета. Звідси і рядки: «Я человек не новый, что скрывать? Остался в прошлом я одной ногою». Але кризь бурю протиріч, які можна пояснити історично, пробивалось здорове, революційне начало, воно входило в чутливе серце поета, яке билось об гострі кулки життя, сповнювало його лірику романтикою соціалістичного світу. Вірші і поеми Єсеніна передавали його бажання бути «настоящим, а не сводным сыном в великих штатах СССР», «задрать штаны бежать за комсомолом», «постигнуть в каждом шаге коммуной вздыбленную Русь». Він прагнув оволодіти новим світоглядом:

Настал наш срок,
Давай, Сергей,

За Маркса тихо сядем...

Поет бачив перспективи соціалізму. Він по-хорошому задрив тим; «кто жизнь провел в бою, кто защищал великую идею». Його життєвим ідеалом стають С. М. Кіров, з яким не раз він зустрічався в Баку, і бакінські комісари, безсмертний подвиг яких він оспівав в «Балладе о 26». Єсенін з гордістю виголошував ім'я В. І. Леніна, великого і «скромного из самых скромных». Від здивування перед генієм Леніна («я не пойму, какою силой сумел потрясть он шар земной»; «он вроде сфинкса предо мной») Єсенін йшов до розгадки і розуміння Леніна, його ідей і справ. І був щасливим, що «одними чувствами с ним дышал и жил» («Капитан земли»). А в поемі «Анна Снегина», відповідаючи на запитання селянина: «Скажи, что такое Ленин?», поет сказав: «Он—вы». В трагічні години, стоячи в Колонному залі біля гробу Ілліча, Єсенін багато передумав і переосмислив. Зміцнювався соціалістичний лад Росії — міцнів і голос поета-громадянина, сповнювався новою, патріотичною силою, розширювався діапазон його творчості. Ліра Єсеніна ставала багато-темною і багатопроблемною, вона вбирала в себе різноманітність жанрів, удосконалювалася музичність віршів, зміцнювалася образність образу, її відрізняло «половодье чувств» і «буйство глаза».

Єсенін створює поеми: «Песнь о великом походе», «Гуляй поле»,

пише ліричну драму «Пугачев», «Балладу о 26», ліро-епічну поему «Анна Снегина» і поему «Черный человек», створює знаменний цикл віршів любовної лірики «Персидские мотивы», пише сатиричну п'єсу «Страна негодяев».

Головна тема — тема Росії, синівня любов до батьківщини. «Чувство родины, — говорит поет, — основное в моем творчестве». Високий патріотичний пафос, музичальність форми, прониклива задушевність і ліризм відрізняють поетичні роздуми Єсеніна про батьківщину, про скромну і величаву природу Росії, про багатство і красоти душі народу. Вірші його сприймаються як гімни Батьківщини, людини, природи. Символом Батьківщини, красоти людських почуттів, витонченості і душевних тонкощів стає образ берези:

Тот, кто видел хоть однажды
Этот край и эту гладь,
Тот почти березке каждой

Ножку рад поцеловать.

І не випадково берізка у Єсеніна «зеленоокая в юбочке белой», їй «серги звонкие повесила» весна, в неї «золотистые косы», на ній «холщевый сарафан», вона і стоїть «под родимым окном». Запам'ятовується і старий клен, «стерегущий голубую Русь», на нього «головой похож» і сам поет. Єсенін поглиблює образ, розгортає метафору, знаходить сильні і ніжні слова для віршів про батьківщину: «Россия! Сердцу милый край!»; «Как бы ни был красив Штираз, он не лучше рязанских раздолый». Суворі і тверда мова поета, коли він говорить про подвиг комісарів:

26 их было.

26.

Их могилы пескам
Не занестъ.
Не забудет никто
Их расстрел
На 207-й
версте.

Ліричним смутком, відвертістю ніжного серця сповнені спогади поета:

Далекие милые были!...
Тот образ во мне не угас.
Мы все в эти годы любили,
Но, значит,
Любили и нас.

(«Анна Снегина»).

Єсенін першим з радянських поетів побував в Європі і Америці. Він розглянув «жадную пасть» американського капіталізму, а пам'ятник американської свободи багатозначно назвав «бедной старой девкой». Він ще більше «влюбився в коммунистическое строительство», повніше оспівав «шестую часть земли с названием коротким Русь». Чисте і святе почуття поета отримало верх над слабкими сторонами і занепадницькими настроями в окремих його віршах.

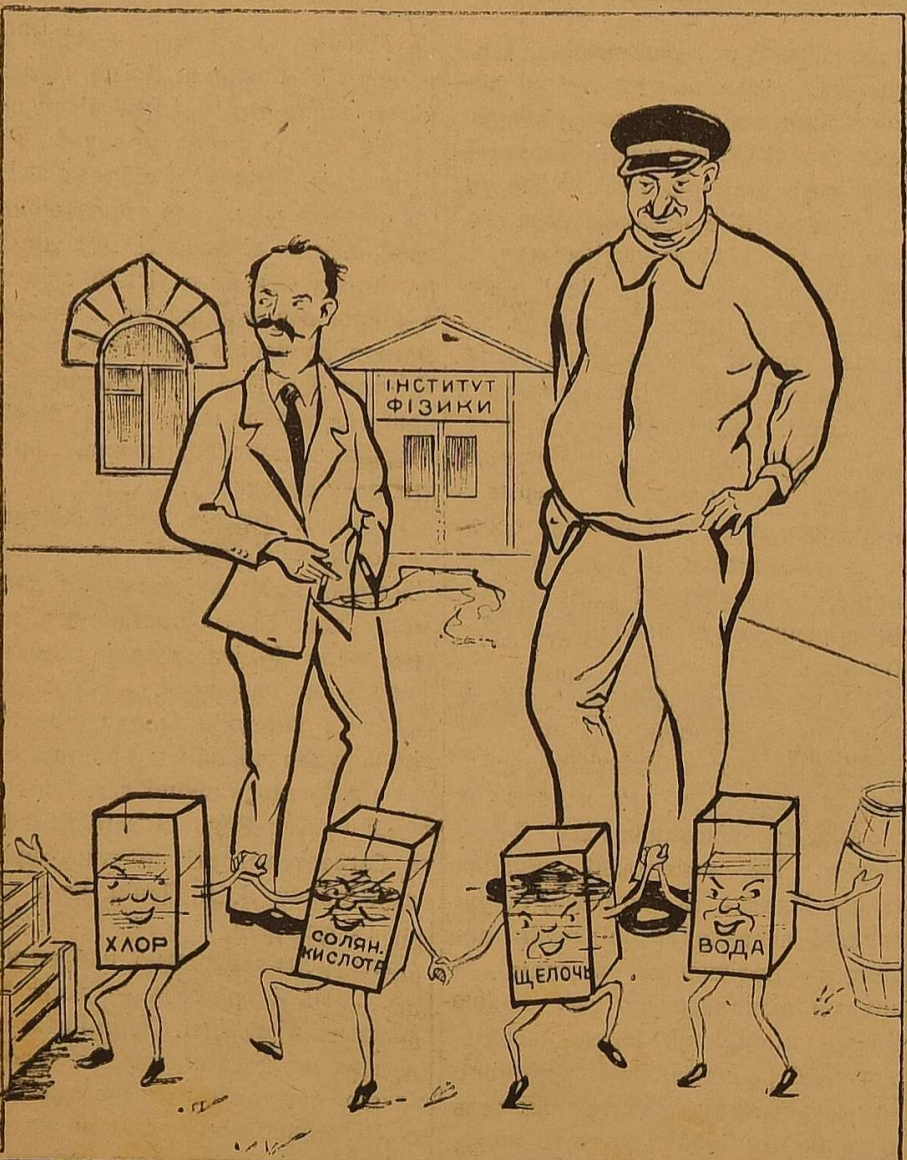
Кожен єсенінський образ, кожний його петичний рядок зігріті безмежною любов'ю до Батьківщини, до людини праці, природи, близькі і дорогі нам, будівникам комунізму. Безсмертне ім'я поета, який оспівав гуманізм революційної епохи, вічна його поетична спадщина, що примножила світову славу радянської літератури.

Л. ЧЕПУРНОВА, доцент кафедри російської літератури.

ВІДПОВІДЬ НА КРИПТОГРАМУ, ВМІЩЕНУ В ГАЗЕТИ ВІД 7 ЛИПНЯ 1970 р.

1. Вагилевич. 2. Грибоедов. 3. Артеменко. 4. Будьонний. 5. Курбанбаев. 6. Остроухов. 7. Герасимов. 8. Добротько. 9. Алчевська. В графі по вертикалі — Ломоносов. Першими правильні відповіді надіслали тт. О. Підвищеська, співробітниця комітету ЛКСМУ, В. Вітюк, кандидат фізико-математич-

них наук, М. Будіянський та Т. Малинка — студенти філологічного факультету, В. Терехов, завідувачий кабінетом радіофікації і програмованого навчання, В. Глебов, М. Березницький, студенти четвертого курсу історичного факультету, Б. Демчинський, завідувачий музеєм історії університету та ін.

Тепер жоден віброн в інститут не проникне...
Дружній шарок В. РОМАНОВА.

ПРАЦІ НАШИХ ВЧЕНИХ

З метою популяризації серед читачів газети друкованих праць вчених нашого університету, редакція, починаючи з цього номера, систематично публікуватиме відповідну бібліографію, спираючись на надходження до наукової бібліотеки (публікуватимуться праці, що вийшли з друку, починаючи з січня 1970 р.).

В майбутньому будемо публікувати також бібліографію рецензій на праці наших вчених.

Матеріали для публікації готуватиме відділ бібліографії газети (зав. відділом В. М. Терлецька).

БОГДАНОВИЧ В. И. Непосредственное баллотирование булевых функций. Тезисы доклада по алгебре, математической логике... Конференция педагогических вузов Центральной зоны РСФСР. Иваново, 1970.

КОСТЮК В. Н. О природе индуктивных выводов, ж. «Вопросы философии», № 7, 1970.

КОСТЮК В. Н. Рандомизация эмпирической науки. Сб. «Проблемы исследования структуры научного познания». Новосибирск, 1970.

КОСТЮК В. М. Формы и методы научного познания. (Учебно-методичний посібник), Одеса, 1970.

КОСТЮК В. М. Про деякі способи виявлення причинних зв'язків ж. «Філософська думка», № 1, 1970.

КОСТЮК В. Н. 2-Семантическая информация. Сб. «Экономическая семиотика». М., «Наука», 1970.

МАТКОВСКАЯ И. Я. Некоторые проблемы соотношения общественного идеала и социологической теории в свете ленинского наследия (Ленин и социология. Информационный бюллетень), № 42, вып. 1, М., 1970.

РОМАНЮК В. Н. Реакционный национализм — идеология и политика империализма. Одесское областное общество «Знание», 1970.

РОМАНЮК В. Н. Деякі питання інтернаціонального виховання молоді в період будівництва комунізму. Матеріали республіканської наукової конференції, К., 1970.

СУМАРОВА Л. Н. Методологические проблемы системных исследований. Обзор конференции по методологии системных исследований, ж. «Философские науки», № 3, 1970.

ТЕРЕНТЬЕВА Л. Н. Онтологические предпосылки физической теории и проблема оценки их сложности... Автореферат диссертации. Одесса, 1970.

УЕМОВ А. И. Аналогия в практике научного исследования (из истории физико-математических наук), М., «Наука», 1970.

УЕМОВ А. И. Алгебраический подход к анализу одной категориальной системы. Тезисы докладов по алгебре, математической логике, вычислительной математике конференции педагогических вузов Центральной зоны РСФСР, Иваново, 1970.

УЕМОВ А. И. Элементарные ячейки и атрибутивные формы развития знания. Сб. «Проблемы исследования структуры научного познания». Новосибирск, 1970.

УЕМОВ А. И. Системы и системные исследования. Сб. «Проблемы методологии системного исследования», «Мысль», М., 1970.

УЕМОВ А. И. Аналогия — статья в Большой Советской Энциклопедии. 3-е издание.

ВИ ОТРИМУЄТЕ ГАЗЕТУ?

Вже багато часу я й мої колеги передплачуємо газету «За наукові кадри». Однак, викликає подив той факт, що газета дуже погано доходить до своїх конкретних передплатників.

Н. ОЛЕНОВИЧ, доцент

ВІД РЕДАКЦІЇ

Критика доцента Н. Л. Оленович цілком правильна. Представники факультетів одержують передплачену кількість газет і доставляють їх у деканати. За якусь мить газети розбираються присутніми на цей час в деканаті без всякого огляду на передплатників. Добре, коли передплатник був у цей час в деканаті.

Таким чином, склалася порочна практика, коли той чи інший товариш, передплатник газети, в силу незадовільної організації розповсюдження газети, не отримує її.

Редакція має намір в майбутньому організувати рейди перевірки доставки газети передплатникам, викриватиме недоліки у цій справі на факультетах, кафедрах, в установах з метою їх усунення.

Деканат, партійна, профспілкува та комсомольська організації історичного факультету висловлюють глибоке співчуття старшому викладачеві факультету А. З. Яровому з приводу тяжкої втрати — смерті матері — Марії Данилівни.